

Naturhandleplan 2023-2027

På vej mod en rigere natur

UDKAST

6.februar 2023 med forslag til ændringer fra 8 ugers offentlig høring og KNE møde den 12. september 2023.

KOLOFON

Titel:

Naturhandleplan 2023-27

Naturforvaltning

Udgivelsesår:

2023

Udgiver:

Frederikssund Kommune

Torvet 2, 3600 Frederikssund

Foto:

Frederikssund Kommune

Kenneth Jensen

Stockphoto

Design og layout:

Rumfang / Britt Karlsen

En blågrøn vision for naturen

Byrådet har i april 2022 vedtaget en Naturstrategi 2022-27, en strategi for naturforvaltning.

Naturstrategiens vision om at bremse tabet af biodiversitet og udvikle naturområder kræver handling. Visionen kræver indsatser både på kort sigt og i et langsigtet perspektiv.

Frederikssund Kommune har unikke naturarealer med høj naturkvalitet. Mange af disse er under tilgroning, hvilket truer overlevelsen af de sjældne og truede arter.

Vandet er også et særligt kendetegn for Frederikssund Kommune. Vandkvaliteten i søer, moser, vandløb og i fjordene forringes ved udledning af næringsstoffer.

Frederikssund Kommune ønsker med naturhandleplanen at synliggøre kommunens indsatser for natur og biodiversitet. Vi ønsker at inspirere kommunens borgere, lodsejere og virksomheder til at bidrage til at opnå målsætningerne.

Naturhandleplanen viser vejen for, hvordan Frederikssund Kommune ønsker at samarbejde og indgå partnerskaber med lodsejere, borgere, frivillige, lokalsamfund, virksomheder og grønne organisationer når indsatserne skal gennemføres.

Planen understreger det vigtige i at udarbejde planer for hvordan naturarealer skal plejes, så vi sikrer, at vi når vores målsætninger. Ligesom ved arbejdet med Grøn Plan i 2017-2018 inddrages relevante aktører i at udvikle plejeplanerne.

I handleplanen er primært medtaget de indsatser, som kan indgå i en samlet prioritering, og hvor Frederikssund Kommune har mulighed for at gøre en forskel. Derfor fremgår myndighedsopgaver, som Frederikssund Kommune løbende er forpligtet til at varetage, ikke af planen. Hvor andre myndigheder eller private lodsejere har ansvaret, er indsatser kun medtaget, hvis kommunen kan bidrage i mindre omfang med vejledning og samarbejde med de relevante aktører.

Vi håber med naturhandleplanen, at vi sammen kan arbejde for, at vi får en rigere natur i Frederikssund Kommune.

Tina Tving Stauning

Borgermester for

Frederikssund Kommune

Søren Andreasen Weimann

Formand for Klima,
natur og energi

Visioner

I Frederikssund Kommune vil vi tage ansvar for at passe på naturen og bidrage til både at bremse tabet af og øge biodiversiteten. Derfor vil vi bevare og udvikle naturområder i kommunen og invitere natur og biodiversitet ind i vores byer.

Vi vil være en kommune hvor mennesker og natur kan udfolde sig side om side, og hvor borgere har adgang til forskelligartede naturoplevelser og gode muligheder for at være i naturen - på naturens præmisser.

Naturhandleplanen 2023-2027

Handleplanen fokuserer på 4 indsatsområder

1. Naturen på land
2. Vand og kyster
3. Bynatur og biodiversitet
4. Naturoplevelser

Indholdsfortegnelse

[En blågrøn vision for naturen](#)3

[Om naturhandleplanen](#)6

[1. Naturen på land](#)7

[1.0 Naturen på land](#)8

[1.1 Indsatser på Kommunalt ejet beskyttet natur](#)9

[1.2 Indsatser på Natura 2000 beskyttet natur](#)10

[1.3 Indsatser på private naturområder](#)11

[1.4 Indsatser i landbrugslandet](#)12

[1.5 Indsatser for invasive arter og problemarter](#)13

[2. Vand og kyster](#)14

[2.0 Vand og kyster](#)15

[2.1 Indsatser for Søer og vandhuller](#)16

[2.2 Indsatser for Vandløb og vådområder](#)17

[2.3 Indsatser for Kyster og fjorde](#)18

[3. Bynatur og biodiversitet](#) 19

[3.0 Bynatur og biodiversitet](#)20

[3.1 Indsatser for Grønne områder og byrum21](#)

[3.2 Indsatser for Natur ved vejarealer22](#)

[3.3 Indsatser for Privatejede grønne områder og haver 23](#)

[4. Naturoplevelser 24](#)

[4.0 Naturoplevelser 25](#)

[4.1 Indsatser for Børn og unge26](#)

[4.2 Indsatser for Bæredygtigt friluftsliv27](#)

[4.3 Indsatser for Tilgængelighed for alle28](#)

[Plan for indsatser 2023-202729](#)

[Lovgrundlag34](#)

[Miljøscreening35](#)

Om naturhandleplanen

Naturhandleplanen 2023-27 udfolder naturstrategiens visionen i handlinger. Naturhandleplanen bygger på generelle principper, der sætter kursen for prioritering af indsatser og valg af metoder, der øger biodiversiteten og beskytter truede dyr og planter.

Samtidigt indeholder naturhandleplanen indsatser, der skaber mulighed for, at borgere og turister kan opleve den unikke natur samt at inddrage frivillige og andre aktører i aktiv - deltagelse i arbejdet for naturen.

Indsatsområderne for Naturhandleplan 2023-27 følger naturstrategiens fire overordnede indsatsområder:

- Naturen på land
- Vand og Kyster
- Bynatur og biodiversitet
- Naturoplevelser

Handleplanen skal sikre, den rette prioritering af de mange indsatser vi skal gennemføre for, at opnå målene for hvert indsatsområde.

Naturhandleplanen bygger på idéer og input fra en indledende høringsfase på den digitale platform www.vi.skaber.frederikssund.dk, drøftelser i Grønt Forum, høringssvar fra Naturstrategien samt en naturvandring i Græse Ådal.

Et udkast til naturhandleplanen har været i offentlig høring i perioden 12. april – 7. juni 2023.

Borgernes forslag både fra den indledende fase og fra den offentlige høring vil indgå i et dynamisk aktivitetskatalog, som indgår i det videre arbejde med at implementere naturhandleplanen. Kataloget vil blive lagt op på hjemmesiden og kan danne grundlag for prioritering af hvilke aktiviteter, der konkret sættes i gang. Ny viden, ændringer i budgetter el.lign. kan give grundlag for en løbende ændret prioritering af aktiviteterne.

Naturhandleplanens miljøscreening fremgår af handleplanens s. 31. Konklusionen på screeningen er, at planen ikke skal miljøvurderes. Ved udarbejdelse af naturplejeplaner eller andre aktiviteter fra naturhandleplanen, forventes det, at der kan blive behov for en miljøscreening eller miljøvurdering af disse. F.eks. ved planer om igangsætning af naturpleje og etablering af vandhuller og søer i planperioden.

Naturhandleplanens indsatser har sammenhæng til indsatser i øvrige planer i Frederikssund Kommune, herunder især klimatilpasningsplan, mobilitetsplan, DK2020-klimaplan, spildevandsplan og kommuneplan.

Udmøntningen af naturhandleplanens indsatser følges af Klima, natur og energi ved en årlig status. Mange af indsatserne kan finansieres af de aktuelle budgetter, men flere indsatser kræver ny finansiering. I forbindelse med den årlige status kan tempoet i at opnå målopfyldelse derfor justeres som led i budgetforhandlingerne.

Grønt Forum vil løbende blive inddraget i opfølgning på naturhandleplanens indsatser og vil blive inviteret ind til at bidrage til, hvordan indsatserne konkret udmøntes.

Naturhandleplanen 2023-27 - På vej mod en rigere natur, er godkendt af Byrådet i Frederikssund Kommune den ? xx 2023.

1. Naturen på land

Indsatsområde

1.0 Naturen på land

Vores mål er at

- Stoppe tabet af og øge biodiversiteten
- Bevare og udvikle eksisterende natur
- Skabe sammenhæng mellem naturområder

Principper

- Vi prioriterer som udgangspunkt pleje af naturarealer på beskyttede naturområder og i fredninger med naturformål efter
  1. Bevar den mest værdifulde og intakte natur
  2. Beskyt mod yderligere naturforringelser
  3. Lav ny og sammenhængende natur
- Vi samler viden om og kortlægger naturarealer i kommunen for at afdække hvor den værdifulde natur findes, hvor der er konkrete trusler og hvor der er størst potentiale for ny god natur.
- Vi går foran med naturpleje på kommunalt ejede naturarealer for at vise vejen for private lodsejere.
- Vi udarbejder plejeplaner i samarbejde med lodsejere og andre relevante parter for at sikre det faglige grundlag for en målrettet, robust og kontinuerlig plejeindsats.
- Vi ønsker at pleje naturarealerne i samarbejde med lodsejere, borgere, frivillige, lokalsamfund, virksomheder og grønne organisationer, hvor det er muligt.

Hvordan

Plejeplaner er et vigtigt værktøj med anvisning af en faglig velbegrundet vej, til at nå de opstillede mål. Vurdering af status og potentiale af naturkvalitet i en plejeplan, kan sikre at naturplejen målrettes naturtypen og/eller de arter plejen omhandler. Konkrete mål kan være en motivationsfaktor for indsatsen hos private lodsejere.

Som udgangspunkt bruger vi statens målsystem for vurdering af status og potentiale af god- eller værdifulde naturtyper, således at indsatserne kan vurderes over tid og sikre ændringer i naturplejen, hvis det skulle blive nødvendigt.

Med udgangspunkt i Grønt Danmarkskort kan potentialet afdækkes for hvor det er hensigtsmæssigt at skabes mere natur. Ny viden om behovet for at beskytte grundvandet eller interessen blandt private lodsejere kan supplere i prioritering mellem arealerne.

1.1 Indsatser på Kommunalt ejet beskyttet natur

Vi vil

1. Kortlægge/besigtige værdifuld natur, leve-og ynglesteder for særligt truede arter.
2. Udpege egnede arealer hvor frivillige kan indgå i plejen af arealet.
3. Udarbejde plejeplaner for større naturområder og mindre områder med beskyttet § 3 natur og/eller beskyttede arter.
4. Øge indsatsen for naturpleje på egne § 3 arealer.
5. Igangsætte naturpleje for prioriterede naturtyper og/eller Bilag IV-arter og andre særligt truede arter.

Hvorfor

En øget målrettet indsats på kommunale beskyttede naturarealer kan på kort sigt skabe synlige resultater for at øge biodiversiteten. Det kan samtidig være til inspiration for andre lodsejere.

Hvordan

Frederikssund Kommune vil prioritere plejen på kommunens § 3 arealer samt visse grønne områder og fredskov, der ligger i tilknytning til § 3 områderne.

Virkemidler kan være forskellige og afhænger af arealet og de økonomiske rammer.

Plejen kan f.eks. ændres ved høslet, så det afslåede græs fjernes fra arealet fremfor at lade græsset blive liggende feks. frivilliges pleje af naturen som le-laug. Øget brug af samgræsning med kvæg og geder f.eks. et mobilt gedeteam.

Alternativet kan plejen ekstensiveres på de arealer, der ligger i tilknytning til § 3 områder. Det kan f.eks. gøres ved kun at slå stier i arealerne, og ellers kun tage høslet et til to gange om året. Hvor maskiner eller græssende dyr ikke kan komme til, kan arealet afbrændes. Det har også stor betydning at lade gamle træer stå og bruge afskårne grene i kvashegn. Udlægning af stenbunker og veteranisering af træer m.v. kan også fremme gode levesteder for biodiversiteten.

Ny natur kan skabes ved afskrabning af muld eller udsåning fra lokal frøbank.

Vi samarbejder med frivillige om at udføre plejetiltag, hvor det giver bedst mening. Det kan f.eks. være ved at lave forsøg med at oprette lelaug eller lignende.

Udarbejdelse af plejeplaner sker med inddragelse af interessenter fx via Grønt Forum.

1.2 Indsatser på Natura 2000 beskyttet natur

Vi vil

1. Udarbejde Natura 2000 handleplaner
2. Udarbejde plejeplaner i samarbejde med lodsejerne.
3. Vejlede lodsejere til at søge om støtte til naturplejeprojekter.
4. Støtte eller igangsætte naturpleje i Natura2000 områder

Hvorfor

Frederikssund Kommune skal lave Natura 2000-handleplaner og plejeplaner for følgende 2 områder:

- 136- Roskilde Fjord og Jægerspris Nordskov
- 244- Kyndby Kyst

Basisanalyserne for perioden 2022-2027 viser, at en del områder i Frederikssund Kommune ligger i en naturklasse lavere end tidligere. Det drejer sig f.eks. om overdrev, kalkoverdrev, rigkær og kildevæld.

Særligt kalkoverdrev og tørt kalkoverdrev er truet og er prioriteret i Natura 2000-områderne for en særlig indsats.

Hvordan

Frederikssund Kommune vil udarbejde en fælles Natura 2000 handleplan for Roskilde Fjord i samarbejde med de øvrige kommuner i Roskilde fjord-oplandet.

Derudover vil der blive udarbejdet konkrete plejeplaner, hvor der er et behov i forhold til principperne for prioriteringen af indsatser for god -og værdifuld natur samt udpegningsgrundlaget for arter i områderne. Plejeplaner målrettes de private lodsejere, således at det bliver nemmere, at søge statslige støttemidler til igangsætning af græsning, vanding og naturpleje af områder, der er truet og under nedbrydning.

Staten udbyder støtteordninger til at sikre pleje af Natura 2000 naturtyperne afhængig af naturkvaliteten. Det forudsættes, at kommunerne i mindre omfang bidrager økonomisk til indsatsen i Natura 2000-handleplanerne.

Statens støtteordning indeholder bl.a. rydning af krat og forberedelse til kvægafgræsning. Kvægafgræsning kan give en robust naturpleje med høj naturkvalitet. Afgræsning giver lys til de små arter ved selve græsningen, de tunge dyr skaber barjord som mikrohabitater, hvor sjældne frø kan spire og kokasserne giver levested for sjældne arter af biller.

1.3 Indsatser på private naturområder

Vi vil

1. Kortlægge værdifuld natur, leve-og ynglesteder for truede arter på private naturarealer.
2. Udarbejde plejeplaner og indgå aftaler og partnerskaber om pleje for særligt værdifulde private naturområder.
3. Indgå i samarbejde med frivillige borgere eller foreninger til naturindsatser i lokalsamfundet.
4. Vejlede private lodsejere med igangsætning eller fortsættelse af indsatser.

Hvorfor

Det kan være en kompliceret og dyr opgave for lodsejere at sikre den rigtige naturpleje på naturmæssigt værdifulde arealer. Frederikssund Kommune kan derfor være den ekstra hjælp til, at det kan blive muligt for en lodsejer at bevare og udvikle eksisterende værdifuld natur.

Plejeplaner kan gøre det lettere for de private ejere enten selv at sikre den rigtige pleje eller at søge statslige støttemidler til igangsætning af græsning, vanding og naturpleje af områder m.m.

Hvordan

Frivillige borgere kan inddrages i kortlægningen ved at registrere forekomster af planter og dyr i de nationale databaser. Dette kan suppleres med særlige hotspot- registreringer, hvor et område registreres i dybden i et samarbejde mellem lodsejeren, borgere, kommunen og specialister. Disse foregår gerne indenfor et døgn og kaldes Bioblitz.

Særligt er der støtteordning for forberedelse til kvægafgræsning som naturpleje. Ved kvægafgræsning opnår man en bedre naturkvalitet og mere robust naturpleje. Afgræsning giver lys til de små arter ved selve græsningen, de tunge dyr skaber barjord som mikrohabitater, hvor sjældne frø kan spire og kokasserne giver levested for sjældne arter af biller.

Med vejledningsmateriale og det personlige møde kan kommunen komme i dialog med lodsejere for fremme pleje af de værdifulde naturarealer.

Staten støtter naturpleje på arealer, når naturkvalitetsværdien er større end HNV>5 (naturkvalitetsværdien vægtes fra 1-14 hvor den bedste er den Højeste Natur Værdi svarende til HNV=14).

Du kan se hvilken naturkvalitet dit område har på Danmarks arealinformation på Miljøportalen

1.4 Indsatser i landbrugslandet

Vi vil

1. Inspirere og vejlede private lodsejere, jægere og andre frivillige i at fremme indsatsen for en øget biodiversitet i forbindelse med markarealet.
2. Samarbejde med Naturstyrelsen og andre aktører om at skabe ny natur og udvikle skovrejsningsprojekter.
3. Arbejde aktivt for at udvide Nationalpark Skjoldungernes Land i kommunen.

Hvorfor

I Frederikssund Kommune har der tidligere været landbrug med græssende kvæg og høslet på strandenge, ådale og overdrev. Dette har skabt en unik natur med stor variation af planter og dyr.

Når områderne står uden græsning og/eller høslet sker der en tilgroning i høje græsser, urter, buske og træer, der skygger for de små sjældne plantearter og de tilhørende insekter og smådyr.

Selv små arealer, hvor der skabes nye levesteder for mange dyr og plantearter, kan danne oaser og spredningsveje for biodiversiteten.

Hvordan

Landbrugsarealer kan tilføres mere natur ved at udså tyndt på arealer med dårlig landbrugsjord, lade hjørner stå med højt græs, vedligeholde levende hegn og lave stensætninger, hvor der er potentiale for natur. Permanente faunastriber i markarealet f.eks. i tilknytning til grusveje og øvrig natur kan give skjul og føde for bl.a. agerhøns.

Med skovrejsning kan der skabes synergi for mere biodiversitet, når der indtænkes hjemmehørende arter. Ny skov binder CO₂ og kan derfor samtidig bidrage til klimaindsatsen. I kommuneplanen planlægges for skovrejsning. Det vil derfor være hensigtsmæssigt at undersøge om udpegninger med ”skovrejsning uønsket” kan ophæves.

Landbrugsstøtten er ændret fra 2023, så det bliver lettere for landbrugere at tage ekstra hensyn til biodiversiteten i landbrugslandet.

Derudover kan der søges nationale puljer til støtte der tilgodeser natur i vildtplejen m.fl. samt støtte til græsning i fredskov.

1.5 Indsatser for invasive arter og problemarter

Vi vil

1. Udarbejde en strategi for bekæmpelse af invasive arter i kommunen.
2. Udarbejde og implementere en indsatsplan for kæmpebjørneklo.
3. Vejlede og samarbejde med lodsejere, jægere, frivillige, skoler, naturvejledere og Naturstyrelsen om bekæmpelse af invasive arter og problemarter.
4. Fortsat bekæmpe invasive arter og problemarter på kommunale arealer, hvor de udgør en konkret trussel.

Hvorfor

Invasive arter er nye arter, der ikke tidligere har været i den danske natur og som udkonkurrer den hjemmehørende natur. Derudover er der hjemmehørende problemarter, der er giftige eller til stor gene enten for mennesker og/eller dyr.

Hvis en indsats med at bekæmpe invasive arter ikke foretages målrettet og kontinuerligt kan indsatsen være spildt. Derfor er der et behov for at prioritere indsatsen med en strategi mod invasive arter og problemarter.

Hvordan

Ved bekæmpelse af invasive arter prioriteres arter med konkrete trusler mod værdifulde naturarealer og arter, som kommunen er forpligtet til at håndtere eller hvor de udgør problemer for arealets anvendelse.

En samlet kortlægning af forekomster af invasive arter kunne med fordel ligge på statens portal www.arter.dk, hvor data er frit tilgængelige for alle. I den forbindelse kan borgerne inddrages i den brede kortlægning af invasive arter og problemarter.

Som inspiration til bekæmpelse af invasive arter vil kommunen lave workshops på egne arealer og lave informationskampagner under henvisning til Miljøstyrelsens pjecer om, hvad man kan gøre selv for at bekæmpe invasive arter.

Bekæmpelse af større populationer af invasive arter kan ske på forskellige metoder. Græsning er en god metode til at holde invasive arter nede med ligesom slåning kan være effektivt for områder, der ikke er våde eller utilgængelige. Der er behov for at finde alternative metoder til bekæmpelse af invasive arter og problemarter i våd natur og skrående arealer. Afbrænding af fortrinsvis tørre arealer med lysåben beskyttet natur eller potentiel natur kan være et godt alternativ, ligesom afbrænding på skrående arealer samt når der er frost i tilgroede moser og kær.

Som udgangspunkt anvender Frederikssund Kommune ikke sprøjtemidler i bekæmpelse af invasive arter.

2. Vand og kyster

2.0 Vand og kyster

Vores mål er at

- Sikre og forbedre vandkvalitet
- Opfylde vandområdeplanens målsætninger for vores vandområder, samt skånsomt vedligehold af vandløb der forbedrer levevilkårene for biodiversiteten og tilgodeser afvanding jf. vandløbsregulativer

Principper

- Vi prioriterer som udgangspunkt pleje eller restaurering af vandområder efter:
  1. Bevar det mest værdifulde og intakte.
  2. Beskyt mod yderligere forringelser af vandmiljøet.
  3. Lav ny og sammenhængende vand- og/eller naturområder.
- Vi kortlægger kvaliteten som levested for planter og dyr af vandområder, der ikke varetages af staten.
- Vi prioriterer de våde områder, der har potentiale til at få en høj-god økologisk tilstand og som ikke varetages af statens støttemidler.
- Vi går foran i kommunalt ejede beskyttede vandområder (§ 3) for at vise vejen for private lodsejere.
- Vi prioriterer at informere og inddrage lodsejere og andre relevante parter i pleje- og restaureringsprojekter.
- Vi ønsker, at vand fra regnvandshåndtering indgår naturligt i lokalområdet, hvor det er muligt til gavn for biodiversiteten.
- Vi vil arbejde på så vidt muligt at skabe forbedringer for vandkvaliteten og biodiversitet, når vi etablerer og oprenser anlæg til regnvand og klimatilpasning.

Hvordan

Vandkvaliteten i søer, moser, vandløb og i fjordene forringes ved udledning af næringsstoffer.

Staten overvåger vandområder og fastlægger miljømål for udvalgte vandområder i vandområdeplanerne. Undersøgelserne viser, at vandområderne endnu ikke lever op til målsætningerne i vandplanerne.

Kommunen kan søge støtte til forundersøgelser og implementering af indsatser udmeldt af staten. Kommunes forsyningsselskab Novafos implementerer nogle indsatser ved håndtering af spildevand, jf. spildevandsplanen.

Ved at kortlægge vand- og naturkvaliteten i oplandet til statens indsatser kan kommunen prioritere indsatser, der samlet kan skabe en større biodiversitet for vand- og naturområder.

2.1 Indsatser for Søer og vandhuller

Vi vil

1. Kortlægge eksisterende søer samt registrere nye søer (§3 gennemgang) og trusler mod disse.
2. Udarbejde plejeplaner og forestå pleje af kommunale søer og vandhuller.
3. Understøtte lodsejerne og foreninger om etablering og pleje af søer.
4. Kortlægning og overvågning af Bilag IV arter i søer.
5. Etablere nye vandhuller eller søer på kommunale arealer.

Hvorfor

Frederikssund Kommune har mange mindre søer og vandhuller med et rigt plante og dyreliv, der også indeholder Bilag IV arter, som er arter, der er beskyttet efter EU's - naturbeskyttelsesdirektiver, som f.eks. stor vandsalamander, spidssnudet frø, løgfrø og grøn mosaikguldsmed.

Søer og vandhuller er vigtige levesteder for mange planter og dyr. De kan virke som trædesten for spredning af padder, vandinsekter, vandfugle mv. mellem større naturområder.

De større søer, der ikke sommerudtørre, indeholder en variation af fisk, når vandkvaliteten er god og er vigtige levesteder for en række vandfugle.

En kortlægning af søer, vandhuller og vådområder giver et overblik over, om visse populationer er i risiko for at uddø, fordi de lever i fragmenteret natur, hvor der ikke er mulighed for at sprede sig. Kortlægningen skal skabe overblik over indsatser på området, så der kan skabes forbindelser mellem de små, våde biotoper.

Hvordan

Frederikssund Kommune ønsker at understøtte projekter for pleje af søer og vandhuller, så de kan fungere som trædesten mellem andre våde biotoper og for at kunne bevare god vandkvalitet bl.a. som en indsats for yngle-og levesteder for padder og krybdyr.

Staten har indarbejdet virkemidler i Natura 2000 områder med hensyn til at kunne søge støtte til rydning af tilgroede søer. Frederikssund Kommune ønsker at understøtte private lodsejere med at søge støtte herunder at udarbejde plejeplaner.

Søer og vandhuller vil blive prioriteret og undersøgt løbende for vandkvalitet og fauna m.v. for eventuelle indsatser, der ikke ligger i regi af vandmiljøplanens virkemidler.

2.2 Indsatser for Vandløb og vådområder

Vi vil

1. Kortlægge vand- og naturkvaliteten i vandløb, der ikke overvåges af staten.
2. Arbejde for at fritlægge rørlagte vandløb.
3. Vi kortlægger og udarbejder forundersøgelser for potentielle projekter med mulighed for ekstern støtte.
4. Afsøge muligheden for at indgå i projekter med partnerskaber om f.eks. bynære løsninger for klimatilpasning m.v.
5. Kortlægge vandløb og opdatere vandløbsregulativer for prioritering af naturindsatser.

Hvorfor

Vandplanerne udpeger indsatser for de kommunale vandløb, for at få en god økologisk status.

Vandløbene er i dag kulturpåvirkede, hvor de har deres hovedformål i vandløbsregulativerne, at afvande markerne i oplandet. Grøfter og vandløb er blevet rørlagte og de åbne vandløb er blevet rettet ud i forhold til de slyngninger, der naturligt foregår. Samtidig er der kommet nye udfordringer for det naturlige vandløb. Der er kommet klimaforandringer, med øgede regnmængder og erosion af brinker samt perioder med lav vandstand og risiko for iltsvind eller helt sommerudtørring af vandløbet.

Tidligere våde lavbundsområder er nu drænede og fremstår ikke længere som en buffer ved kraftige regnskyl ligesom det naturligt har været en del af de våde biotoper med et stort naturindhold i ådalene.

Hvordan

Ved kortlægning og opdatering af vandløbsregulativer sikres driften af vandløbene med grødeskæring og oprensning med henblik på afvanding af marker samtidig med at kortlægningen kan indgå i prioriteringen af naturindsatser for vandløbet.

Frederikssund Kommune vil fortsætte det gode samarbejde med især lystfiskere om naturforbedrende tiltag i vandløbene.

Frederikssund Kommune vil afsøge muligheden for at søge ekstern støtte til projekter for vandløb og vådområder – fx kan kommunen søge midler til gennemførelse af vandløbsindsatser beskrevet i vandområdeplanerne eller til genslyngning af udrettede åer. Der er flere måder at gøre vores vandløb mere klimarobuste i fremtiden både etablering af forsinkelsesbassiner, vådområder samt udvidelse af vandløbene i dobbeltprofiler, der desuden sikrer fisk i deres vandring.

Vådområder kan have 3 vidt forskellige funktioner:

- At sikre at CO₂ bindes til tørvejorde og dermed en reduceret frigivelse af CO₂ til atmosfæren.
- At sikre en øget omsætning af kvælstofforbindelser i vandmiljøet og dermed en øget frigivelse af N₂ til atmosfæren, så man får en reduktion af N i vådområdet

- At sikre at fosfor ophobes/bindes i sediment og biomasse for at fjerne det fra vandmiljøet. Der bindes gerne større mængder fosfor i sedimentet, når vandmiljøet indeholder jern- og aluminiumsforbindelser.

2.3 Indsatser for Kyster og fjorde

Vi vil

1. Samarbejde med Novafos om konkrete spildevandsprojekter som kan bidrage til et forbedret vandmiljø.
2. Samarbejde med Nationalpark Skjoldungernes Land m.fl. om at undersøge potentialet for at forbedre vandkvalitet og biodiversitet m.m. i Roskilde Fjord og det nære kystlandskab.
3. Samarbejde med eksterne parter om forstyrrelsesfri ynglesteder for jordrugende fugle herunder bekæmpelse af rotter på øer i Roskilde Fjord.

Hvorfor

Roskilde Fjord og Isefjord indeholder på lavt vand et rigt plante og dyreliv med frodige ålegræs- og brunalgebælter, der sikrer yngle- og levested for fisk og andre havdyr.

Marsvin og spættet sæl ses på en stille dag som indikator på at fjordene indeholder fisk nok til at være et levested for havpattedyrene.

Statens virkemidler er overvejende tiltag, der vil reducere udledning af næringsstoffer og miljøfremmede stoffer fra landbrug, men også fra spildevandsudledninger.

Fjordene lever ikke op til den økologiske målsætning om god status. Særligt under varme somre er udbredelsen af iltsvind størst. Ynglestederne for fisk og anden fauna i ålegræs og på algerev er derfor fortsat truet.

Roskilde Fjord er yngle- og levested for et rigt fugleliv. Derfor er det vigtigt at reservere forstyrrelsesfrie områder og bekæmpe skadevoldere som rotter på øerne.

Hvordan

Staten overvåger vores vandområder og udmelder i den forbindelse indsatser for at forbedre vandkvaliteten. Indsatserne er delvist en kommunal opgave, og en del indsatser varetages af staten. De kommunale indsatser for spildevand varetages af forsyningsselskabet Novafos og udmøntes i spildevandsplanen.

En forundersøgelse af tilstanden i Roskilde Fjord kan danne grundlag for en vurdering af, hvilke konkrete muligheder og værktøjer, der kan forbedre vandkvalitet og biodiversitet i fjorden. Herved kan vi målrette indsatser for naturgenopretning. Det kan fx være placering af nye stenrev og udplantning af ålegræs.

3. Bynatur og biodiversitet

3.0 Bynatur og biodiversitet

Vores mål er at

- Udvikle vores bynære grønne områder med henblik på at kunne danne gode rammer for både borgere og biodiversitet.
- Give den vilde natur plads i grønne byrum.
- Give borgerne en øget naturforståelse ved at opleve vild natur.
- Opnå synergieffekter så biodiversitetstiltag tænkes sammen med byudvikling og klimatilpasning.
- Prioritere træer herunder hjemmehørende arter jf. kommunens Træstrategi.

Principper

- Frederikssund Kommune ønsker at gå foran med at skabe vild natur på flere af kommunens egne arealer.
- Vi tilstræber, at indsatser indgår i en samlet grøn plan for byens grønne struktur, så dyr og planter kan spredes gennem byen.
- Når vi planter i byen og langs vejanlæg, anvender vi en variation af hjemmehørende arter, frugtbærende træer og buske, hvor det er muligt.
- Vi ønsker at inddrage borgere, foreninger og andre aktører i projekterne, så vi sammen kan gøre en ekstra indsats.

Ved prioritering af projekter i byen lægges vægt på:

- at sikre mest mulig bynatur for pengene
- arealer med offentlig adgang
- nærhed til eksisterende naturområder.
- størst mulig variation i plantevalg ved ny-såning og etablering af plantebede
- arealer med bedst potentiale for høj naturværdi
- hvor der kan opnås synergieffekter mellem natur, vand, klima og/eller byudvikling

Hvordan

Vi vil gerne understøtte de gode eksempler på, hvordan vi alle med små tiltag kan gøre en forskel for biodiversiteten.

Derfor er det vigtigt at understøtte aktiviteter, der øger bevidstheden omkring natur og biodiversitet hos borgerne. Og de mange gode eksempler skal vi formidle, så flest mulig bliver inspireret.

Når vi skal skabe gode betingelser for biodiversiteten er variation helt centralt, både i arter og levesteder. Der skal skabes mad, skygge, skjul og muligheder for at overvintrere. Derfor er der behov for både blomster og træer, og for både levende og dødt plantemateriale.

3.1 Indsatser for Grønne områder og byrum

Vi vil

1. Kortlægge kommunale arealer for potentiale for naturværdi.
2. Udarbejde handleplan for udmøntning af Træstrategi, -herunder Kortlægge - veterantræer og andre bevaringsværdige træer.
3. Invitere til dialog og indgå partnerskaber med ildsjæle, biodiversitetsambassadører og foreninger om at etablere og/eller pleje bynatur.
4. Etablere nye levesteder for vilde dyr og planter i byen på kommunale arealer.
5. Øget fokus på natur i lokalplaner ved f.eks. at etablere grønne tage og plads til grønne friarealer.
6. Indsatser for gadekær med potentiale for naturindhold

Hvorfor

Biodiversitet i byen har trange vilkår og diversitet i biotoper/levesteder er en forudsætning for biodiversiteten. Borgerne kan få en øget naturforståelse ved at opleve natur på nært hold, hvilket kan skabe grundlag for at tage større ansvar for natur- og klimaudfordringer.

Trivsel og sundhed i byområder indebærer også udendørs rum til fordybelse, aktiviteter og læring. Derfor skal det være nemt for borgerne at komme ud i mere naturlige omgivelser i nærmiljøet.

Mere vand, grønne områder og træer kan skabe synergier, så vi bedre kan imødekomme klimaforandringer. Træer og buske i byrummet giver skygge i en varmere tid, de optager CO₂ fra luften og giver mere biodiversitet.

Hvordan

De grønne områder og byrum indeholder ofte store arealer med slået græs. Disse områder kan omformes til mere vild natur, hvor græsset gror vildt og der slås striber, så der opstår stier, hvor man kan nyde de blomstrende vilde planter, der hurtigt kommer til. I parker kan der sås løgplanter og andre planter, der sikre bier og sommerfugle nektar i foråret og sommerperioden og samtidig er en fryd for øjet.

Når der etableres nye regnvandsbassiner eller regnvandsbede til opsamling af regn-vand fra byområder sker det i et samarbejde med forsyningsselskabet Novafos. Bassiner kan indeholde en stor biodiversitet både i vandet, men også på land. Dermed kan regnvandsbassiner også indgå som rekreative elementer i byudviklingen. F.eks. kan de anlægges kun med råjord og ikke muld, for så bliver der næringsfattige forhold, der sikrer sjældne plantearter et nyt levested.

Bevaring af gamle veterantræer giver særlig meget biodiversitet ved både at være et ynglested for hulrugende fugle, flagermus og smådyr. Samtidig giver veterantræer føde til et mange dyr og svampearter. Nedfaldne grene kan bruges som kvashegn og dermed øge biodiversiteten yderligere i lokalområdet. Desuden kan vandhuller, stendiger, frugt -og bærbærende træer og buske mv. skabe nye levesteder og give mad til dyrene.

Når man kortlægger potentiel natur i f.eks. byer kan man bruge en metode, der viser hvilken Biofaktor området har.

3.2 Indsatser for Natur ved vejarealer

Vi vil

1. Kortlægge arealer med naturpotentiale langs veje og tilpasse driften herefter.
2. Ændre til naturvenlig pleje af arealer langs veje og grøftekanter med naturpotentiale og hvor det er sikkerhedsmæssigt forsvarligt.

Hvorfor

Natur langs vores vejarealer er medvirkende til at sikre spredning af lokale frø fra overdrev og kalkoverdrev.

Vejrabatter og områder hvor jorden er blotlagt i forbindelse med f.eks. gravearbejder udgør som regel et tørt og næringsfattigt underlag, hvor små og relativt sjældne arter kan vokse i fine bestande og være en buffer for frøspredning til større naturområder.

Hvordan

Plejen af vejrabatter skal tilpasses de forskellige naturtyper de repræsenterer afhængig af jordtypen og næringsindholdet. Mange steder f.eks. på Hornsherred, er der grusede rabatter med et lavt næringsstofindhold. Her kan det være nok med en enkelt slåning af græsset tidligt forår. Andre steder er næringsindholdet højt og kræver derfor 2 slåninger en i foråret og en i sensommeren. Hvis man gerne vil lave en indsats mod invasive arter i vejrabatter, kan et høslet tilpasses, så der slås, når planten er i knop og/eller inden frøsætning.

Større biodiversitet kan også opnås ved at så og plante forskelligt vegetation til glæde for insekter og dyr efter retablering af gravearbejde i græsrabatter.

3.3 Indsatser for Privatejede grønne områder og haver

Vi vil

1. Kortlægning af privat natur, der kan skabe sammenhæng mellem øvrig bynær natur

2. Vejlede private husejere, boligselskaber og virksomheder i private projekter med fokus på biodiversitet.

Hvorfor

Vild natur og biodiversitet i private grønne områder og haver er vigtige for insekter og dyrs mulighed for at finde føde og skabe sammenhæng for spredning af både frø og dyr til den øvrige natur i de grønne korridorer i byerne. Vand og vild natur er to bærende elementer for en øget biodiversitet.

Hvordan

Frederikssund Kommune ønsker, at private grundejere bidrager til at skabe mere biodiversitet i deres haver. I arbejdet kan en del af indsatsen f.eks. være at informere omkring hvilke blomster, buske og træer, der egner sig bedst til at øge biodiversiteten i haver.

For at gøre det lettere at komme i gang, kan Frederikssund Kommune uddele information og frø til grundejerforeninger og private haveejere i forbindelse med kampagner for bynatur.

Vi vil informere om hvordan man kan indsamle og udså egne lokale frø fra egne vilde populationer uden risiko for en negativ effekt på det naturområde, hvor materialet indsamles på.

4. Naturoplevelser

4.0 Naturoplevelser

Vores mål er at

- Skabe gode bæredygtige rammer for naturoplevelser.
- Gøre det nemt for borgerne at finde og få adgang til naturoplevelser.
- Understøtte den igangsatte indsats med naturvejledning for både daginstitutioner og skoler.

Principper

- Når vi etablerer stisystemer indarbejder vi sammenhæng med stier til naturområder.
- Vi ønsker at støttepunkter for friluftslivet understøtter læring om naturen og en bæredygtig brug af naturen.
- Information om eksisterende stisystemer og faciliteter for friluftslivet skal være let tilgængelig for mange målgrupper.
- Alle skal kunne få gode naturoplevelser uanset om man er handikappet, dårligt gående eller kun kommer i naturen med skolen eller den lokale forening.
- Vi samarbejder om aktiviteter og faciliteter med andre offentlige instanser, frivillige aktører mm for at opnå synergier.

Hvordan

Vi arbejder allerede på at etablere nye stier og andre faciliteter til friluftslivet. Denne indsats kan styrkes og komme flere til gode, hvis vi i højere grad samarbejder mellem kommunen, foreningerne og andre aktører.

Frederikssund kommunes vil gerne bidrage med at finde løsninger, hvor borgerne kan få nem adgang til vild natur og samtidig sikrer at den rekreative anvendelse sker på et bæredygtigt grundlag, så der ikke sker unødige forstyrrelser i naturområder med leve- og ynglesteder for truede arter og bilag IV arter.

Vi vil prioritere og støtte frivilligt arbejde på kommunens egne arealer, der skaber gode bæredygtige rammer for naturoplevelser, gør det nemt for borgerne at finde og få adgang til naturoplevelser og understøtter den igangsatte indsats med naturvejledning for både børnehuse og skoler.

4.1 Indsatser for Børn og unge

Vi vil

1. Kortlægge mulige adgangsveje fra skoler og børnehuse til natur i nærmiljø.
2. Etablere flere adgangsveje til lokal natur for skoler og børnehuse.
3. Pleje og udvikle grønne områder med øget naturindhold i tilknytning til skoler og institutioner.
4. Fremme anvendelsen og udbrede kendskabet til landsdækkende portaler med naturaktiviteter for skoler og institutioner.
5. Indgå samarbejde om aktiviteter og faciliteter med andre offentlige instanser, frivillige aktører mm.

Hvorfor

Naturen kan være en spændende ramme for gode læringsforløb med børn og unge. Dette vil give børn og unge naturoplevelser og naturkundskab. Dette kan sprede sig til en bredere kreds af borgerne.

Det er vigtigt at skabe en sikker adgang til at anvende naturen, således at læringsforløb foregår i trygge ramme fx for børn og unge, der ikke er vant til færdes i naturen.

Hvordan

Pleje af grønne områder og etablering af nye grønne områder i tilknytning til skoler og institutioner kan i nogen grad ske som en del af læringsforløbet, som f.eks. Skibby Skoleskov m.fl.

Ved at gå i dialog med nabolodsejere, kan vi søge at skabe muligheder for at få adgangsveje og ophold i naturen for børn og unge tæt på skoler og institutioner.

Også på kommunens egne arealer arbejdes med etablering af grønne områder. F.eks. ved at etablere grønne skolegårde med fokus på biodiversitet og i samarbejde med eleverne.

Naturvejledning og udeskoling kan ske på flere planer for børn og unge i børnehuse og skoler f.eks. hands-on læring med anvendelse af gamle og nye metoder. Af nye metoder ses der en øget brug af gode naturapps og teknologi i læringsforløbene som kommunen gerne vil fremme i undervisningen.

Naturvejledningen ”Naturstien”, skal i børnehuse og skoler sikre at lærere og pædagoger i kommunen, har kendskab til, hvor og hvordan man kan tage eleverne ud i naturen. ”Naturstien” skaber støttepunkter for naturvejledning til hjælp for pædagoger og lærer med konkrete installationer og depoter med grej.

Spejdere er gode naturambassadører, der giver børn og unge indsigt i naturens muligheder og glæde ved udeliv. Derfor indgår Frederikssund Kommune i samarbejde med spejderne om naturaktiviteter.

~~Udvikling af støttepunkterne Hammergården og det Maritime Center i~~ Frederikssund giver der særlige muligheder for at give børn og unges et aktivt liv på og ved fjorden, samt arbejdet er på også et samspil om aktiviteter på og omkring vores fjorde med vores nabokommuner.

4.2 Indsatser for Bæredygtigt friluftsliv

Vi vil

1. Kortlægge adgangen til natur og fredninger med naturindhold samt mulige adgangsveje for foreninger til natur og vand i nærmiljø.
2. I samarbejde med Nationalpark Skjoldungernes Land at udvikle faciliteter til bedre naturoplevelser i nationalparken.

Hvorfor

Et bæredygtigt friluftsliv indebærer viden om naturen, og hvorfor det er vigtigt, at der i særlige områder og på særlige årstider er arealer i naturen, hvor man ikke kan færdes.

For at foreninger og institutioner kan integrere naturen i deres daglige virke, skal det være let at komme ud i naturen fra deres samlingssteder.

Hvordan

Det vigtigt at have viden om, hvor naturværdier er placeret tæt på steder med mange besøgende, så information om hensyn til naturen kan målrettes.

Vi har alle mulighed for at booke shelters i Friluftsguiden. Ligesom Nationalparken har gratis udlån af kanoer og joller.

Nationalpark Skjoldungernes land ønsker i samarbejde med Frederikssund Kommune og andre aktører, at etablere flere faciliteter omkring fuglereservatet Selsø Sø, så de besøgende får mest muligt ud af deres besøg, men også koncentrerer på bæredygtige poster, der kan håndtere de besøgende uden at give forstyrrelser i naturen.

4.3 Indsatser for Tilgængelighed for alle

Vi vil

1. Arbejde for at forbedre sammenhæng og tilgængeligheden langs de eksisterende rekreative stier under hensyn til naturen.

2. Øge informationen via skilte og hjemmeside med f.eks. kort over støttepunkter, ruter og en bæredygtig adfærd i naturen.
3. Etablering af nye støttepunkter til bedre naturoplevelser sker under hensyn til naturen.
4. Samarbejde med Naturstyrelsen om etablering af faciliteter for gangbesværede på Naturstyrelsens shelter- og bålpladser m.v. i kommunen.

Hvorfor

Vi ønsker, at naturen er mest mulig tilgængelighed for alle, så det er muligt at finde information om naturoplevelser og få adgang uanset hvor eller hvem du er.

Sammenhængende stisystemer giver mere trafiksikre ruter til naturen. Hensigtsmæssige og bæredygtige faciliteter kan gøre det muligt for gangbesværede at opleve naturen eller blot kunne holde en pause.

Vi ønsker, at naturen er mest mulig tilgængelighed for alle, så det er muligt at finde information om naturoplevelser og få adgang uanset hvor eller hvem du er.

Hensigtsmæssige og bæredygtige faciliteter kan gøre det muligt for gangbesværede og ældre, at opleve naturen eller blot kunne holde en pause.

Hvordan

Når stisystemer vedligeholdes og der planlægges nye stier er det vigtigt at tage hensyn til at forskellige brugergrupper kan have forskellige behov. Men det kan være nødvendigt at begrænse adgang til særlig sårbar natur for brugergrupper med stort slid på naturen. Det kan fx gøres ved at etablere trampestier, hvor cyklister ikke har adgang.

Planlægningen af faciliteter kan med fordel ske i samarbejde med Naturstyrelsen, således at der sker en koordinering til glæde for alle brugerne.

En udvidelse af det eksisterende stisystem, kan give behov for nye støttepunkter med faciliteter.

Frederikssund Kommune har et frilufts- og turismekort som hvert år ved sommerferietid kommer i avisen. Kommunens digitale kort på hjemmesiden vil også være en god kilde til information om muligheden for naturoplevelser.

Ved at opsætte, opdatere og vedligeholde informationsskilte, hjemmesider og lign, kan borgerne informeres om hvilke muligheder, der er for naturoplevelser i kommunen.

De kortlagte stisystemer indarbejdes på kommunens digitale platforme som information til borgerne.

Plan for indsatser 2023-2027

Tema:		Å=Årligt E=Engangs- projekt	Periode (årstal)	Finansieret/ Ufinansieret
Naturen på land	Indsatser i Naturhandleplan			
1.1.1 Kommunalt	Kortlægge/besigtige værdifuld natur, leve-og ynglesteder for særligt truede arter.	Å	2023-27	Finansieret
1.1.2 Kommunalt	Udpege egnede arealer hvor frivillige kan indgå i plejen af arealet.	Å	2023-27	Finansieret
1.1.3 Kommunalt	Udarbejde plejeplaner for større naturområder og mindre områder med beskyttet § 3 natur og/eller beskyttede arter.	Å	2023-27	Finansieret
1.1.4 Kommunalt	Øge indsatsen for naturpleje på egne § 3 arealer.	Å	2023-27	Finansieret
1.1.5 Kommunalt	Igangsætte naturpleje for prioriterede naturtyper og/eller Bilag IV-arter og andre særligt truede arter.	Å	2023-27	Finansieret
1.2.1 Natura 2000	Udarbejde Natura 2000 handleplaner.	E	2023	Finansieret
1.2.2 Natura 2000	Udarbejde plejeplaner i samarbejde med lodsejerne.	Å	2023-27	Finansieret
1.2.3 Natura 2000	Vejlede lodsejere til at søge om støtte til naturplejeprojekter.	Å	2023-27	Finansieret
1.2.4 Natura 2000	Støtte eller igangsætte naturpleje i Natura2000 områder.	Å	2024-27	Finansieret
1.3.1 Private §3	Kortlægge værdifuld natur, leve-og ynglesteder for truede arter på udvalgte private naturområder.	Å	2024-27	Finansieret
1.3.2 Private §3	Udarbejde plejeplaner og indgå aftaler og partnerskaber om pleje for særligt værdifulde private naturområder.	Å	2025-27	Finansieret
1.3.3 Private §3	Indgå i samarbejde med frivillige borgere eller foreninger til naturindsatser i lokalsamfundet.	Å	2023-27	Finansieret
1.3.4 Private §3	Vejlede private lodsejere med igangsætning eller fortsættelse af indsatser.	Å	2023-27	Finansieret

plan for indsatser 2023-2027

Tema:		Å=Årligt E=Engangs- projekt	Periode (årstal)	Finansieret/ Ufinansieret
Naturen på land	Indsatser i Naturhandleplan			
1.4.1 Landbrugslandet	Inspirere og vejlede private lodsejere, jægere og andre frivillige i at fremme indsatsen for en øget biodiversitet i forbindelse med markarealet.	Å	2023-27	Finansieret
1.4.2 Landbrugslandet	Samarbejde med Naturstyrelsen og andre aktører om at skabe ny natur og udvikle skovrejsningsprojekter.	Å	2023-27	Finansieret
1.4.3 Landbrugslandet	Arbejde aktivt for at udvide Nationalpark Skjoldungernes Land i kommunen.	Å	2024-27	Ufinansieret
1.5.1 Invasive arter	Udarbejde en strategi for bekæmpelse af invasive arter i kommunen.	E	2023	Finansieret
1.5.2 Invasive arter	Udarbejde og implementere en indsatsplan for kæmpebjørneklo.	Å	2025-27	Ufinansieret
1.5.3 Invasive arter	Vejlede og samarbejde med lodsejere, jægere, frivillige, skoler, naturvejledere og Naturstyrelsen om bekæmpelse af invasive arter og problemarter.	Å	2023-27	Finansieret
1.5.4 Invasive arter	Fortsat bekæmpe invasive arter og problemarter på kommunale arealer, hvor de udgør en konkret trussel.	Å	2023-27	Finansieret

plan for indsatser 2023-2027

Tema:	Indsatser i Naturhandleplan	Å=Årligt E=Engangs- projekt	Periode (årstal)	Finansieret/ Ufinansieret
Vand og kyster				
2.1.1 Søer/vandhuller	Kortlægge eksisterende søer samt registrere nye søer (§3 gennemgang) og trusler mod disse.	Å	2023-24	Finansieret
2.1.2 Søer/vandhuller	Udarbejde plejeplaner og forestå pleje af kommunale søer og vandhuller.	Å	2025-27	Finansieret
2.1.3 Søer/vandhuller	Understøtte lodsejerne og foreninger om etablering og pleje af søer.	Å	2023-27	Finansieret
2.1.4 Søer/vandhuller	Kortlægning og overvågning af Bilag IV arter i søer.	Å	2023-27	Finansieret
2.1.5 Søer/vandhuller	Etablere nye vandhuller eller søer på kommunale arealer.	Å	2023-27	Finansieret
2.2.1 Vandløb/vådområder	Kortlægge vand- og naturkvaliteten i vandløb, der ikke overvåges af staten.	Å	2024-27	Ufinansieret
2.2.2 Vandløb/vådområder	Arbejde for at fritlægge rørlagte vandløb.	Å	2024-27	Ufinansieret
2.2.3 Vandløb/vådområder	Vi kortlægger og udarbejder forundersøgelser for potentielle projekter med mulighed for ekstern støtte.	Å	2023-27	Finansieret
2.2.4 Vandløb/vådområder	Afsøge muligheden for at indgå i projekter med partnerskaber om f.eks. bynære løsninger for klimatilpasning m.v.	Å	2024-27	Finansieret
2.2.5 Vandløb/vådområder	Kortlægge vandløb og opdatere vandløbsregulativer for prioritering af naturindsatser.	Å	2024-27	Ufinansieret
2.3.1 Kyster/fjorde	Samarbejde med Novafos om konkrete spildevandsprojekter som kan bidrage til et forbedret vandmiljø.	Å	2023-25	Finansieret
2.3.2 Kyster/fjorde	Samarbejde med Nationalpark Skjoldungernes Land m.fl. om at undersøge potentialet for at forbedre vandkvalitet og biodiversitet m.m. i Roskilde Fjord og det nære kystlandskab.	E	2023-24	Finansieret
2.3.3 Kyster/fjorde	Samarbejde med eksterne parter om forstyrrelsesfri ynglesteder for jordrugende fugle herunder bekæmpelse af rotter på øer i Roskilde Fjord.	Å	2023-27	Finansieret

plan for indsatser 2023-2027

Tema:	Indsatser i Naturhandleplan	Å=Årligt E=Engangs- projekt	Periode (årstal)	Finansieret/ Ufinansieret
Bynatur og - biodiversitet				
3.1.1 Grønne områder/byrum	Kortlægge kommunale arealer for potentiale for naturværdi.	Å	2023-27	Finansieret
3.1.2 Grønne områder/byrum	Udarbejde handleplan for udmøntning af Træstrategi, - herunder kortlægge veterantræer og andre - bevaringsværdige træer.	E	2023-24	Delvist - finansieret *
3.1.3 Grønne områder/byrum	Invitere til dialog og indgå partnerskaber med ildsjæle, biodiversitetsambassadører og foreninger om at etablere og/eller pleje bynatur.	Å	2023-27	Delvist - finansieret *
3.1.4 Grønne områder/byrum	Etablere nye levesteder for vilde dyr og planter i byen på kommunale arealer.	Å	2023-27	Finansieret
3.1.5 Grønne områder/byrum	Øget fokus på natur i lokalplaner ved f.eks. at etablere grønne tage og plads til grønne friarealer.	Å	2023-27	Finansieret
3.1.6 Grønne områder/byrum	Indsatser for gadekær med potentiale for naturindhold.	Å	2023-27	Finansieret
3.2.1 Natur ved vejarealer	Kortlægge arealer med naturpotentiale langs veje og tilpasse driften herefter.	Å	2024-27	Ufinansieret
3.2.2 Natur ved vejarealer	Ændre til naturvenlig pleje af arealer langs veje og grøftekanter med naturpotentiale og hvor det er sikkerhedsmæssigt forsvarligt.	Å	2024-27	Ufinansieret
3.3.1 Private grønne områder/haver	Kortlægning af privat natur, der kan skabe sammenhæng mellem øvrig bynær natur.	Å	2026-27	Finansieret
3.3.2 Private grønne områder/haver	Vejlede private husejere, boligselskaber og virksomheder m.fl. i private projekter med fokus på biodiversitet.	Å	2025-27	Finansieret

*Delvist finansieret betyder, at selve aktiviteten er finansieret, men at afledte udgifter til drift og vedligeholdelse ikke er finansieret.

plan for indsatser 2023-2027

Tema: Naturoplevelser	Indsatser i Naturhandleplan	Å=Årligt E=Engangs- projekt	Periode (årstal)	Finansieret/ Ufinansieret
4.1.1 Børn og unge	Kortlægge mulige adgangsveje fra skoler og børnehuse til natur i nærmiljø.	Å	2023-25	Finansieret
4.1.2 Børn og unge	Etablere flere adgangsveje til lokal natur for skoler og børnehuse.	Å	2024-27	Finansieret
4.1.3 Børn og unge	Pleje og udvikle grønne områder med øget naturindhold i tilknytning til skoler og institutioner.	Å	2023-27	Delvist - finansieret *
4.1.4 Børn og unge	Fremme anvendelsen og udbrede kendskabet til landsdækkende portaler med naturaktiviteter for skoler og institutioner.	Å	2023-27	Finansieret
4.1.5 Børn og unge	Indgå samarbejde om aktiviteter og faciliteter med andre offentlige instanser, frivillige aktører mm.	Å	2023-27	Finansieret
4.2.1 Bæredygtigt friluftsliv	Kortlægge adgangen til natur og fredninger med naturindhold samt mulige adgangsveje for foreninger til natur og vand i nærmiljø.	Å	2023-27	Finansieret
4.2.2 Bæredygtigt friluftsliv	I samarbejde med Nationalpark Skjoldungernes Land at udvikle faciliteter til bedre naturoplevelser i nationalparken.	E	2024-25	Ufinansieret
4.3.1 Tilgængelighed	Arbejde for at forbedre sammenhæng og tilgængeligheden langs de eksisterende rekreative stier under hensyn til naturen.	Å	2023-27	Finansieret
4.3.2 Tilgængelighed	Øge informationen via skilte og hjemmeside med f.eks. kort over støttepunkter, ruter og en bæredygtig adfærd i naturen.	E	2023	Finansieret
4.3.3 Tilgængelighed	Etablering af nye støttepunkter til bedre naturoplevelser sker under hensyn til naturen.	Å	2023-27	Finansieret
4.3.4 Tilgængelighed	Samarbejde med Naturstyrelsen om etablering af faciliteter for gangbesværede på Naturstyrelsens shelter- og bålpladser m.v. i kommunen.	Å	2023-27	Finansieret

Lovgrundlag

Denne plan indeholder principper for prioritering af indsatser for perioden 2022-2027. Principperne er i overensstemmelse med gældende regler og vejledninger i Naturbeskyttelsesloven, Miljøbeskyttelsesloven, Natura 2000-planer og Vandområdeplaner samt Kommuneplanen.

Miljøscreening

Naturhandleplanens miljøscreening fremgår af Screeningsnotat.

Resume:

Konklusionen på screeningen er at planen ikke skal miljøvurderes. Når planen implementeres vil de enkelte plejeplaner og konkrete projekter blive miljøscreenet eller miljøvurderet.

Afgørelse:

På baggrund af miljøscreeningen vurderer Frederikssund Kommune, at vedtagelse af Naturhandleplan 2022-2027, ikke i sig selv vil føre til væsentlig indvirkning på miljøet. Frederikssund Kommune vurderer derfor, at planforslagets indhold og karakter ikke kræver, at der gennemføres en miljøvurdering af planforslagene.

Offentliggørelse:

Afgørelsen er sendt i offentlig høring samtidig med Naturhandleplan 2023-27.